

2012:32

Borttagning av bänkar Skurups kyrka

Antikvarisk medverkan 2012

Kerstin Börjesson

Rapport 2012:32

Borttagning av bänkar

- Skurups kyrka

Antikvarisk medverkan 2012
Skurups socken
Skurups kommun
Skåne län

Kerstin Börjesson

Regionmuseet Kristianstad Landsantikvarien i Skåne

Kristianstad
Box 134, Stora Torg
291 22 Kristianstad
Tel 044 – 13 58 00 vx, Fax 044 – 21 49 02

Lund
Box 153, St Larsomr. Byggnad 10
221 00 Lund
Tel 046 – 15 97 80 vx, Fax 046 – 15 80 39

www.regionmuseet.se

© 2012 Regionmuseet Kristianstad / Landsantikvarien i Skåne
Rapport 2012:32

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle. Dnr 507-99-502.

Borttagning av bänkar – Skurups kyrka

Innehåll

Inledning	5
Administrativa uppgifter	5
Byggnadshistorik med relevans från ärendet	5
Utförda arbeten	6
Antikvariska synpunkter	7
Bildbilaga	8

Karta över Skåne med Skurups kommun markerad.

Karta över Skurups. Kyrkan ligger i sydöstra utkanten av dagens samhälle.

Inledning

Med anledning av att man behövde större plats framför koret vid begravnings- och evenemangssammanhang togs de två främre bänkarna i kyrkans långhus bort. Ändringarna gjordes under sensommaren 2012 och arbetet pågick under ett par veckors tid. Arbetena omfattade borttagning av två bänkar, dess brädgolv samt nyläggning av stengolv. Ändringarna dokumenterades genom antikvarisk medverkan av Regionmuseet Kristianstad.

Administrativa uppgifter

Objekt	Skurups kyrka
Socken	Skurups socken
Kommun	Skurup
Regionmuseets dnr	L12.30-15-12, 1342
Länsstyrelsens beslut	2012-01-24, dnr 433-19905-11
Byggherre	Skurups församling
Arbetshandlingar	Danewids, Niklas Hansson
Entreprenör	Mats Johanssons Bygg AB
Antikvarisk kontrollant	Regionmuseet Kristianstad genom Kerstin Börjesson
Renoveringstid	Augusti-september 2012
Antikvarisk slutbesiktning	2012-09-06

Byggnadshistorik med relevans från ärendet

Skurups kyrkas äldsta delar byggdes troligen vid 1100-1200-talet och bestod ursprungligen av kor, absid, långhus. Någon gång under medeltiden förlängdes kyrkan i väster, möjligen i form av ett brett västtorn. Det nuvarande västtornet tillkom på 1500-talet och byggdes av tegel, gråsten och kalksten. Ett gravkor byggdes under kyrkans kor på 1590-talet. I mitten på 1800-talet ersattes det ursprungliga långhuset med korsarmar mot norr och söder. Kyrkans fönster- samt portalöppningar tillkom i slutet av 1800-talet då även tornets gavelröste murades om och förhöjdes.

Under 1920-talet drogs värme in i kyrkan och ledningsdragning gjordes i golven. Ledningarna följer i huvudsak ytterväggarna och mittgången. Grävningar i bänkkvarteren har troligvis inte behövts i någon större utsträckning. Det nuvarande golvet med kalksten i gångarna och brädgolv i bänkkvarteren lades någon gång mellan 1948-1952 när kyrkan renoverades. I kyrkoarkivet finns en fotodokumentation av renoveringen vid 1900-talets mitt men inga bilder som

visar någon utgrävning inne i långhuset. Däremot gjordes omfattande grävningsarbeten inne i koret och även till viss del utanför kormurarna.

En bänkrad har sedan dess tagits bort längst fram vid koret. En viss färgskillnad i kalkstensgolvet kan ännu skönjas där den borttagna bänkraden har stått och golvet har kompletterats.

Enligt uppgift från kyrkvaktmästaren har man inget problem med fukt inne i golven och kyrkan ligger relativt högt med god avrinning.

Utförda arbeten

Bänkarna demonterades och brädgolvet i bänkraden togs bort. En besiktning gjordes före grävningsarbetet påbörjades. Brädgolvet ligger på regler lagda direkt i sand uppblandat med byggs-krot såsom tegel, sten och murbruk. Vid arbetets början kunde inga tydliga tecken skönjas efter äldre byggnadslager. Ett ljusare stråk med mer murbruk fanns dock vid norra änden av bänkraden. För säkerhets skull rådgjordes med länsstyrelsen som menade att inget ytterligare beslut krävdes enligt KML 2 kap för arbetena i detta fall. Arbetena bestod i att 10 cm av fyllningen schaktades bort för att kunna gjuta bärlager för nytt stengolv.

Vid grävning i bänkraden blev ett byggnadshistorisk lager i det norra partiet tydligare. Detta var hårdare, mer murbruksuppblandat med inslag av småsten och tydligt avgränsat mot söder. I norr gick lagret in under norra brädgolvet. Lagret tolkades som en rest av den norra medeltida långhusmuren. Motsvarande kalkrikt parti syntes även på södra sidan vid dokumentation efter att fyllningen tagits bort. Det vita stråket syntes tydligt i profil mot väster och den kvarvarande bänkraden. Inga iakttagelser hade dock gjorts i fyllningen av byggarbetarna som inte heller hade noterat färgskiftningen i profil. Inga övriga fynd gjordes.

Efter bortschaktning av golvfyllningen göts nytt bärlager på ett underlag av tjärpapp. Gjutmassan bestod av frigolitbaserad betong, EPS lättbetong. På betongen lades ett cementbaserat flytspackel LIP 226 och kalkstensplattorna fogades med LIP fogfix. Det nya stengolvet lades med kalksten från Gotland i samma format som de befintliga golvplattorna. Elkontakter och uttag för mikrofon som tidigare suttit längst fram på bänkarna flyttades från frontpanelerna och skulle monteras vid frontpanelerna till korsarmarnas bänkrader.

Bänkarnas frontpanel återmonterades framför de kvarvarande bänkraderna. Viss retuschering skedde med linoljefärg som fanns kvar sedan föregående renovering. Bänkarna har tidigare varit ekådrade, därefter målade i grågrön kulör men är numera målade i grått.

Golvet har tidigare lackats för att underlätta städning och undvika onödigt slitage på stenen. Slitaget är störst längs mittgången där lacket försvinner snabbt. Omlackning av golvet diskuterades.

Antikvariska synpunkter

Arbetena har utförts i samråd med antikvarie och såväl entreprenör som byggherre har varit lyhörda för de antikvariska synpunkterna. Arbetet har därmed utförts enligt länsstyrelsens beslut. Ur församlingens synpunkt ökar åtgärderna möjligheten att bruka kyrkan på ett sätt som är mer anpassat för verksamheten.

Ur byggnadshistorisk synpunkt är det värdefullt att veta att rester av det medeltida långhusets ursprungliga norra mur kan finnas bevarad under de befintliga golven. Detta bör beaktas vid framtida arbeten i kyrkans golv.

Lund 121105

Kerstin Börjesson

Bildbilaga

Främre bänkraden vid mittgångens södra sida före borttagning.

Främre bänkraden vid mittgångens norra sida före borttagning.

Till vänster syns södra sidan efter borttagning av bänk och trägolv. I bildens främre del syns elen till ljudanläggning som ligger kvar på samma plats efter omläggningen av golvet. Till höger syns den norra bänkradens golvparti. I den övre delen av bilden anas det kalkrika partiet som kan vara en rest av den medeltida långhusväggen.

Norra bänkraden efter borttagning av golvfyllningen med 10 cm. Den möjliga murresten var löst sammanhållen av bruk och småsten. Ett par större stenar ca 30 cm i diameter påträffades också, vilka låg löst i fyllningen.

Bild som visar golvfyllningen på norra bänkkvarteret sett mot väster och kvarvarande bänkrad. Ett murskikt kan anas som går in under bänkgolvet.

På södra sidan syntes följande skikt mot väster vilket kan utgöra en rest av den medeltida södra långhusmuren.

Långhusets främre del efter utförda åtgärder.

Södra bänkkvarterets främre del. Vid slutbesiktning var ommålningen av södra bänkfronten fortfarande flammig och behövde målas om ytterligare en gång.

Norra sidan om mittgången och det nylagda golvet vid platsen för den borttagna bänken.

Regionmuseets E-rapportserie 2012

Kulturmiljö

1. Ruveröds kvarn – restaurering av kvarnbostaden, Riseberga sn, AM, Helene Stalin Åkesson, 2011
2. Helsingborgs konserthus – fasadrenovering, byte av dörrar och fönster samt renovering av skärmtak, Helsingborgs stad, AM, Maria Sträng, 2011
3. Kulturhistorisk värdering, återlämnade gravvårdar i Kvistofta församling, dokumentation, Kerstin Börjesson, 2012
4. Norra Skrävlinge kyrkogård, vård- och underhållsplan, Norra Skrävlinge sn, Kerstin Börjesson, Åsa Jakobsson, 2012
5. Bäckaskogs kloster, Renovering bar och reception, Kiaby sn, AM, Kerstin Börjesson, 2012
6. Norra Åsums kyrka – värme, ljud och ljus, Norra Åsums sn, AM, Jennie Björklund, 2011–2012
7. Nyvång – bland kolbodas och hagtorn, Björnekulla och Västra Broby sn, DK, Ingela Blomén, 2012
8. Norrvidinge kyrkogård, Vård- och underhållsplan, Norrvidinge sn, VP, Jennie Björklund, Kerstin Börjesson, Anna Rabow, Åsa Jakobsson, 2012
9. Källs Nöbbelövs kyrkogård, Vård- och underhållsplan, Källs Nöbbelöv sn, VP, Kerstin Börjesson, Åsa Jakobsson, 2012
10. Örnanäs 2011–2012, Örkened sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2011–2012
11. Stolen på Månses, Rekonstruktion av en stol, Vånga sn, PJ, Sven Vildegren, 2011
12. Agusastugan – diverse åtgärder, Andrarums sn, AM, Jennie Björklund, 2012
13. Eslövs station – ombyggnad för restaurang, Eslövs sn, AM, Kerstin Börjesson, 2011–2012
14. Vallkärra kyrka – renovering av fönster och portar, Vallkärra sn, AM, Kerstin Börjesson, 2011
15. Hjårsås kyrka – Omläggning av plåttak, Hjårsås sn, AM, Jennie Björklund, 2012
16. Odarslövs kyrka – demontering och avyttring av fast inredning, AM, Kerstin Börjesson, 2011
17. Reslövs kyrka – inre renovering och ommålning, Reslöv sn, AM, Kerstin Börjesson, 2011
18. Nämndemansgården på Ven, Sankt Ibb sn, AM, Anna Rabow, 2012
19. Skurups kyrka – utvändig renovering 2012, Skurups sn, AM, Kerstin Börjesson, 2012
20. Knislinge kyrka – utvändig renovering 2012, Knislinge sn, AM, Åsa Eriksson Green, 2012
21. Norra kyrkogården i Lund, utvändig renovering av kapell 2011, Lunds socken, AM, Petter Jansson, 2012
22. Baptistkapellet i Oppmanna – putsarbeten, Oppmanna sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2012
23. Månstorps gavlar – skadeinventering, Västra Ingelstads sn, DK, Ingela Blomén, Kerstin Börjesson 2012
24. Jöns Jonsgården, Kattarp sn, AM, Anna Rabow, 2012
25. Örumshuset – nedmontering av skorsten, Hörup sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2012
26. Vittskövle slott 2011–2012, Vittskövle sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2011–2012
27. Skarhults kyrka – utvändig renovering, Skarhults sn, AM, Kerstin Börjesson, 2012
28. Skånsk kalk – lokal kalk från Komsta kalkbrott och platsblandat bruk, PJ, Henrik Nilsson och Helena Rosenberg, 2012
29. Hustoftagården, Väsby sn, AM, Anna Rabow, 2012
30. Furumöllan, Degeberga sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2012
31. Bondrumsgården – diverser åtgärder, Fågeltofta sn, AM, Jennie Björklund, 2012
32. Borttagning av bänkar i Skurups kyrka, Skurups sn, AM, Kerstin Börjesson, 2012

Förkortningar:

AM-antikvarisk medverkan
AK- antikvarisk kontroll
AU-arkeologisk utredning
DK- dokumentation, övrigt

FU- arkeologisk förundersökning
KA- kulturhistorisk analys
MD-murverksdokumentation
OU- osteologisk undersökning

PJ- projektrapport
UN- arkeologisk undersökning
BD- byggnadsdokumentation
BAD-byggn-ark-dokumentation

